

Komunitárne programy na podporu výskumu a vývoja / Od 7. rámcového programu k Horizonu 2020

Realizácia projektov z európskych fondov môže fungovať aj bez administratívnych problémov a stohov papiera. Na základe nových administratívnych štandardov pre využívanie verejných prostriedkov na podporu inovácií a zvýšenia konkurencieschopnosti, definovaných Európskou komisiou, je možné vytvoriť flexibilný a administratívne nenáročný projekt umožňujúci zafinancovať excelentný aplikovaný výskum, vývoj technológií alebo mobilitu výskumníkov v rámci špičkových konzorcií európskych partnerov. Finančné správy k týmto projektom sú požadované len v rozsahu jednej strany sumarizácie nákladov a navyše sú podávané výhradne elektronicky.

RÁMCOVÉ PROGRAMY EÚ PRE VÝSKUM A VÝVOJ

Už od 80. rokov Európska komisia (EK) realizuje koordináciu a podporu európskeho výskumu prostredníctvom tzv. Rámcových programov pre výskum a vývoj. V súčasnosti bežiaci 7. rámcový program (7RP), navrhnutý na obdobie 2007 až 2013, ponúka možnosť investícií do vedy, výskumu a vývoja technológií až vo výške 50 mld. eur. 7RP tak patrí medzi jeden z najväčších programov v EÚ vôbec. Zároveň patrí k najefektívnejším, najflexibilnejším a užívateľsky najpriateľskejším programom v zmysle prípravy návrhov, realizácie projektov, vykazovania, ako aj kontroly zo strany EK.

7RP tvoria štyri programy, ktoré pokrývajú všetky fázy výskumu – od základného cez aplikovaný až po demonštrácie nových technológií:

- **Spolupráca** (32 mld. eur) – program zameraný na aplikovaný výskum a vývoj nových technológií pre trhové uplatnenie v desiatich témach: zdravie; potraviny, poľnohospodárstvo a biotechnológie; informačné a komunikačné technológie; nanovedy, nanotechnológie, materiály a nové výrobné technológie; energia; životné prostredie (vrátane klimatických zmien); doprava (vrátane letektva); sociálno-ekonomické a humanitné vedy; bezpečnosť; vesmír.
- **Myšlienky** (7,5 mld. eur) – program určený na financovanie excelentných výskumníkov realizujúcich základný výskum v prelomových oblastiach, implementovaný prostredníctvom Európskej rady pre výskum (ERC).
- **Ľudia** (4,7 mld. eur) – program podporujúci mobilitu a zvyšovanie kvalifikácie európskych výskumníkov prostredníctvom aktivít Marie Curie.
- **Kapacity** (4,2 mld. eur) – program zameraný na optimalizovanie využívania a rozvoja výskumných infraštruktúr pri súčasnom zlepšovaní inováčnej kapacity malých a stredných podnikov a prínosov z výskumu. Program „Kapacity“ pôsobí v siedmich širokých oblastiach: výskumné infraštruktúry; prínosy výskumu pre priemysel a pre MSP; znalostné regióny; výskumný potenciál; veda v spoločnosti; podpora pri príprave koherentných stratégií rozvoja; špecifické aktivity medzinárodnej spolupráce.

7RP je otvorený pre akékoľvek organizácie z akejkoľvek krajiny sveta. Za prvých päť rokov EK zazmluvnila vyše 16 000 projektov, v ktorých sa účastní viac než 85 000 účastníkov zo 169 krajín a s financovaním 25,7 mld. eur. Z týchto prostriedkov vyše 15 % je určených na financovanie malých a stredných podnikov – či už výskumných firiem alebo užívateľov technológií.

Bohužiaľ, Slovenská republika z viacerých dôvodov dlhodobo a vážne zaostáva za európskym priemerom účasti v 7RP. Doposiaľ sa 339 slovenským účastníkom podarilo vyčerpať len 46,7 mil. eur, čo predstavuje 0,18 % z celkových distribuovaných prostriedkov.

Koncom roku 2012 a začiatkom 2013 sa uzavruť posledné výzvy na podávanie návrhov v 7RP. V súčasnej dobe však komisia pripravuje nový rámcový program na programové obdobie 2014 – 2020.

Viac informácií o 7RP je môžete nájsť na serveri CORDIS: <http://cordis.europa.eu/fp7/>

PRÍPRAVA NOVÉHO RÁMCOVÉHO PROGRAMU HORIZON 2020

Na obdobie rokov 2014 – 2020, ktoré predstavuje nový viacročný finančný rámec Európskej únie, je pripravený nový program, ktorý vo svojom názve po prvý raz neobsahuje poradovú číslovku programu, ale je prezentovaný pod názvom „Horizon 2020“. V súčasnosti (november 2012) je Horizon 2020 v schvaľovacom procese a pripomienkovaní v Európskom parlamente na základe návrhu Európskej komisie z novembra 2011.

Nový rámcový program bude v sebe integrovať predchádzajúce aktivity 7RP s rozšírením o problematiku podpory inovácií a financovania firiem, pričom jeho rozpočet by mal byť zvýšený o 30 mld. eur na sumu vyše 80 mld. eur!

Horizon 2020 prináša niekoľko významných zmien oproti 7RP:

- rozsiahle zjednodušenie – jednoduchšia architektúra programu, jednotný súbor pravidiel a obmedzenie byrokracie prostredníctvom jednoducho použiteľného modelu úhrady nákladov (až do výšky 100 % oprávnených nákladov), jednotný prístupový bod pre účastníkov, nižšie administratívne nároky na prípravu návrhov, menší počet kontrol a auditov;
- inkluzívny prístup, ktorý je k dispozícii pre nových účastníkov (vrátane tých, ktorých nápady nepatria do hlavného prúdu) s cieľom zabezpečiť, aby sa programu mohli zúčastniť a zúčastňovali sa špičkoví výskumní pracovníci a novátori z celej Európy a z tretích krajín;
- integrácia výskumu a inovácií prostredníctvom plynulého a koherentného financovania od nápadu až po trhové využitie;
- intenzívnejšia podpora inovácií a činností súvisiacich

s trhovým využitím, čo má za následok priamy hospodársky stimul;

- dôraz na vytváranie podnikateľských príležitostí vyplývajúcich z našej reakcie na vážne problémy spoločné pre ľudí v Európe a za jej hranicami (tzv. spoločenské výzvy);
- viac možností pre nových účastníkov a mladých, sľubných vedcov na prezentáciu svojich nápadov a získanie finančných prostriedkov.

ČO BUDE PROGRAM HORIZON 2020 PODPOROVAŤ

Nový program Horizon 2020 sa bude zameriavať na tri dôležité priority, v ktorých môže Európa dosahovať excelentnosť a vysokú pridanú hodnotu:

1. Excelentná veda so zameraním na špičkový výskum, zvýšenie výnimočnosti Európskej výskumnej základne, rozvoj talentov a sprístupnenie špičkových infraštruktúr:

- a) podpora najtalentovanejších a najkreatívnejších jednotlivcov a ich tímov pri realizácii hraničného výskumu najvyššej kvality pomocou využitia úspechov *Európskej rady pre výskum*;
- b) financovanie spoločného výskumu s cieľom stimulovať nové a sľubné oblasti výskumu a inovácie prostredníctvom podpory *pre budúce a vznikajúce technológie*;
- c) medzinárodné stáže výskumníkov, vysokokvalitná odborná príprava a príležitosti na rozvoj kariéry prostredníctvom *akcií Marie Skłodowska-Curie*;
- d) *budovanie vysokokvalitných európskych výskumných infraštruktúr* (vrátane elektronických infraštruktúr) na svetovej úrovni, ktoré budú dostupné pre všetkých výskumných pracovníkov v Európe a mimo nej.

2. Vedúce postavenie priemyslu zamerané na aktivity definované podnikmi na podporu rozvoja inovácií a konkurencieschopnosti európskeho priemyslu. V tejto oblasti bude podpora zameraná na:

- a) *budovanie vedúcej úlohy podporných a priemyselných technológií* v oblasti IKT, nanotechnológií, inovatívnych materiálov, biotechnológie, vyspelej výroby a spracovania, ako aj vesmírneho priemyslu so súbežnou podporou prierezových činností na zachytávanie zhromaždených prínosov z kombinovania viacerých kľúčových podporných technológií;
- b) *finančné nástroje pre firmy*, ktoré budú poskytované v dvoch oblastiach – investície do základného imania a záručné schémy na úvery v spolupráci s Európskym investičným fondom;
- c) *nástroje pre MSP na podporu inovácií* cieleňé na inovatívne firmy, ktoré majú potenciál rastu a medzinárodného pôsobenia v rámci jednotného trhu a za jeho hranicami vo všetkých fázach inovačného cyklu.

3. Spoločenské výzvy sa budú zameriavať na politické priority stratégie Európa 2020 a bude slúžiť na riešenie hlavných problémov občanov v Európe a mimo nej. Financovanie sa bude zameriavať na tieto výzvy: zdravie, demografické zmeny a zdravé prostredie; potravinová bezpečnosť, udržateľné poľnohospodárstvo, morský a námorný výskum a bioekonomika; bezpečná, čistá a efektívne využívaná energia; inteligentná a integrovaná doprava šetrná k životnému prostrediu; opatrenia na ochranu klímy, účinné využívanie zdrojov a suroviny; inkluzívne, inovatívne a bezpečné spoločnosti.

Aktuálne informácie o pripravovanom programe Horizon 2020 sú dostupné na stránkach Európskej komisie (<http://ec.europa.eu/research/horizon2020>).

KDE ZÍSKAŤ POMOC A PODPORU

Od roku 2012 na Slovensku v plnej miere opäť fungujú **Podporné štruktúry pre 7. rámcový program** (PŠ7RP) združujúce expertov, ktorí poradia pri základnej orientácii v dokumentoch, formulácii projektovej myšlienky pre projekt, pomôžu nájdením vhodných partnerov v EÚ a poskytnú informácie a podporu pri vypracovaní návrhu projektu. PŠ7RP pozostáva z národných kontaktných bodov (vykonávajú informačné, propagačné, poradenské, asistenčné a školiace úlohy v rámci svojho programového a tematického zamerania, prenášajú najnovšie informácie z EK na Slovensko), národných delegátov v programových výboroch (zastupujú Slovensko na zasadaniach programových výborov 7RP v EK, podieľajú sa na tvorbe politik a spolupôsobia pri výbere projektov na financovanie z programu 7RP) a pozície národného koordinátora (zabezpečuje všeobecnú technickú koordináciu činnosti podporných štruktúr, riešenie ad hoc úloh, strategických činností a špecifických tém). Aktivity PŠ7RP koordinuje Slovenská organizácia pre výskumné a vývojové aktivity, o. z., skratka SOVVA, v spolupráci s BIC Bratislava z poverenia Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. Viac informácií o PŠ7RP, vrátane kontaktov, nájdete na adrese www.7rp.sk.

Pre malé a stredné podniky zriadila v roku 2008 Európska komisia sieť s názvom **Enterprise Europe Network**, ktorá pracuje vo všetkých regiónoch členských krajín EÚ a v ďalších 25 krajinách. Tak vytvára združenie vyše 3 000 expertov z takmer 600 organizácií a 52 krajín, ktoré sa zameriava na pomoc podnikateľom v akomkoľvek type medzinárodných aktivít – internacionalizácia, transfer technológií a know-how, ako aj účasť v komunitárnych programoch EÚ zameraných na výskum, vývoj a inovácie. V oblasti európskych programov sa zameriava najmä na informácie o možnostiach účasti v 7. rámcovom programe pre výskum, vývoj technológií a demonštračné aktivity, príprava návrhov projektov, hľadanie partnerov pre projekty, špeciálne poradenstvo pre implementáciu a manažment projektov, financovanie projektov, komercializáciu výsledkov projektov a ochranu práv duševného vlastníctva. Na Slovensku je iniciatíva Enterprise Europe Network zastúpená konzorciom koordinovaným spoločnosťou BIC Bratislava. Pre ďalšie informácie, databázy a služby Enterprise Europe Network navštívte portál www.een.sk.

Ivan Filus
filus@bic.sk